

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

С.О. Обухов

Програма і робоча програма навчальної дисципліни
"Цивільна оборона"
(для студентів 4 курсу заочної форми навчання
напрямку підготовки 6.140101 – "Готельно–ресторанна справа")

Програма і робоча програма навчальної дисципліни "Цивільна оборона" (для студентів 4 курсу заочної форми навчання напрямку підготовки 6.140101 – "Готельно–ресторанна справа") / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: С.О. Обухов; – Х.: ХНАМГ, 2011. – 15 с.

Укладач: С.О. Обухов

Рецензент: Я.О. Серіков

Програма побудована за вимогами кредитно – модульної системи організації навчального процесу.

Затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності (протокол № 12 від „9” березня 2011 р.)

© С.О. Обухов, ХНАМГ, 2011

ЗМІСТ

	стор
Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література	8
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	8
2. Робоча програма.....	10
2.1. Структура навчальної дисципліни і розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.	10
2.2. Зміст дисципліни	10
2.3. Лекційний курс	12
2.4. Самостійна навчальна робота студента	12
3. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	13
4. Інформаційно-методичне забезпечення	14

ВСТУП

Останні десятиріччя розвитку людської цивілізації характеризуються стрімким розвитком науки і техніки і одночасно – підсиленням техногенного впливу на всі компоненти оточуючого середовища. Крім того, не слід ігнорувати фактори присутності реальної небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій (НС) соціально – політичного та воєнного характеру і їх можливі наслідки.

Основну роль в попередженні виникнення НС, захисту життя людей, матеріальних ресурсів відіграє система цивільної оборони (цивільного захисту) України. Одним з необхідних умов підвищення ефективності функціонування даної системи є подальше поліпшення якості підготовки фахівців в вищих навчальних закладах, навчання забезпечує своєчасне і систематичне оновлення, поглиблення спеціальних знань, вмінь і навичок необхідним для виконання функцій з попередження і реагування на надзвичайні ситуації і здійснення ефективного управління у сфері цивільного захисту.

Програма розроблена на основі:

- ГСВО ОКХ підготовка бакалавра за напрямом 6.050400 "Готельно–ресторанна справа", погоджено з МОН 2006р.
- ГСВО ОПП підготовка бакалавра за напрямом 0504 – " Туризм", погоджено з МОН 2006р.
- СВО ХНАМГ навчальний план підготовки бакалавра напряму підготовки 0504 " Туризм ", погоджений ректором ХНАМГ 2006р.

Програма навчальної дисципліни ухвалена кафедрою БЖД (протокол № 12 від "09" березня 2011р.) і погоджена з випусковою кафедрою.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни:

Мета – сформувати знання і уміння щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного походження і запровадження заходів щодо зменшення збитків та витрат у разі аварій, катастроф, вибухів, великих пожеж та стихійного лиха.

Завдання вивчення дисципліни – навчити студентів: завчасно розробляти і впроваджувати інженерно-технічні заходи для зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій і захисту підлеглих від впливу їхніх наслідків;

- готувати науково обґрунтований прогноз наслідків можливих НС;
- умінню захисту особистості та підлеглих від наслідків застосування засобів ураження.

1.1.2. Предмет вивчення в дисципліні: способи захисту людей та матеріальних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

1.1.3. Місце дисциплін в структурно логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивченням даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо сприяє на дисципліну
Правознавство Безпека життєдіяльності і основи охорони праці Технологія Основи містобудування	Отримані знання студенти після випуску використовують у своїй фаховій діяльності

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль: Цивільна оборона

(1,5 кредита/ 54 години)

ЗМ 1.1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах

1.1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.

1.2. Закон і положення про цивільну оборону України. Її роль, місце і завдання в структурі із забезпечення життєдіяльності населення держави.

- 1.3. Організація Цивільної оборони на об'єктах господарської діяльності (ОГД).
- 1.4. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.
- 1.5. Цивільна оборона зарубіжних країн.

ЗМ 1.2. Організація захисту населення

- 2.1. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.
- 2.2. Інженерний захист населення.
- 2.3. Медичний захист.
- 2.4. Радіаційно-хімічний захист населення в НС.
- 2.5. Організація евакуаційних заходів

ЗМ 1.3. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях

- 3.1. Оцінка радіаційної обстановки.
- 3.2. Оцінка хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах.
- 3.3. Оцінка інженерної обстановки.
- 3.4. Прогнозування та оцінка пожежної обстановки на об'єктах.
- 3.5. Сутність стійкості роботи ОГД та основні шляхи її підвищення.
- 3.6. Рятувальні та інші невідкладні роботи.
- 3.7. Життєзабезпечення населення у НС.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.

Вміння за рівням сформованості та завдання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавча, технічна, інші)
1	2	3
<p>Студент повинен вміти: відповідно до характеру подій визначити різні види надзвичайних ситуацій згідно постанови Кабінету Міністрів України № 1099 від 15 липня 1998 року "Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій".</p> <p>Застосувати засоби індивідуального захисту і діяти у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Накопичувати досвід та знання і організації та здійсненні заходів забезпечення безпеки населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій.</p>	<p>Виробнича: відповідно до майбутньої спеціальності оцінювати стійкість елементів об'єктів господарської діяльності в надзвичайних ситуаціях і визначити необхідні заходи щодо її підвищення.</p>	<p>Проектувальна: (проектно-конструкторська)- проектувати (моделювати) найбільш вірогідні надзвичайні ситуації техногенного (природного) характеру, можливі масштаби та економічні збитки (витрати).</p>

1	2	3
<p>Організувати проведення рятування та інших невідкладних робіт в районах лиха та осередках ураження, що потребує залучення необхідної кількості сил, засобів, а також матеріальних ресурсів для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.</p> <p>Завчасно розробити і провести інженерно-технічні заходи для зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій і захисту робітників від впливу наслідків, та науково обґрунтувати прогноз наслідків можливих надзвичайних ситуацій.</p> <p>Створювати раціональне збереження і використання резервів фінансових і матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайних ситуацій та реагування на них.</p> <p>Реалізовувати визначених законодавством прав населення в галузі захисту від наслідків НС, у тому числі осіб (чи їхніх сімей), які брали безпосередню участь в їх ліквідації.</p> <p>Організувати і провести дослідження з оцінки стійкості об'єкта господарської діяльності у надзвичайних ситуаціях та визначити її вплив на виробничу діяльність підприємства.</p> <p>Студент повинен знати: характеристики осередків ураження, які виникають у надзвичайних умовах мирного та воєнного часу.</p>	<p>Соціально-виробнича:</p> <p>науково обґрунтувати можливі надзвичайні ситуації, обчислювати можливі витрати та виконувати інженерно - технічні заходи по упередженню надзвичайних ситуацій.</p> <p>Соціально-побутова:</p> <p>реалізовувати визначених законодавством прав людини у захисті від наслідків надзвичайних ситуацій.</p>	<p>Організаційна:</p> <p>Навчати і вміло залучати робітників, інженерно-технічний персонал до виконання задач цивільного захисту.</p> <p>Управлінська:</p> <p>вміло керувати, ставити задачі формуванням цивільного захисту та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій.</p> <p>Виконавча:</p> <p>використовувати всі заходи для</p>
<p>Способи і засоби захисту людини (довкілля) від уражаючих факторів аварій, катастроф, стихійних лих і сучасної зброї масового ураження.</p> <p>Порядок дій формувань ЦО і населення в умовах надзвичайних ситуацій.</p> <p>Основи стійкості роботи об'єктів господарської діяльності в надзвичайних умовах.</p> <p>Основи організації і проведення рятувальних і інших невідкладних робіт.</p> <p>Уміти практично здійснювати заходи захисту робітників та службовців (родини) від наслідків аварій, катастроф,</p>		<p>забезпечення здорових і безпечних умов існування у виробничій та соціальній (побутовій) сфері.</p> <p>Технічна:</p> <p>самостійно виконувати роботи нижчих кваліфікаційних рівнів у системі цивільного захисту у разі потреби.</p>

1	2	3
<p>стихійного лиха і застосування сучасної зброї</p> <p>Бути ознайомленим: зі змістом рішень Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року і Додаткових протоколів від 8 червня 1977 року про цивільну оборону.</p>		

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Закон України "Про цивільну оборону України" ВРУ № 2974 XII – К., 1993.
2. Положення "Про єдину державну систему запобігання та реагування на НС техногенного та природного характеру" Постанова КМУ № 1198 від 03.08.98 – К., 1998.
3. Положення "Про класифікацію надзвичайних ситуацій", Постанова КМУ, № 1099. – К., 1998.
4. Цивільна оборона. Підручник / за ред. полковника В.С.Франчука. – Вид. 2-ге, доп. – 2001. – 336 с.

Додаткова література

1. Положення „Про міністерства з надзвичайних ситуацій та захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи”. Указ Президента України № 1005/96. – К., 1996
2. Про концепція захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Указ президента України № 284/99. – К., 1999.
3. Коржик Б.М. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. К., 1005. – 105 с.
4. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. – Львів, 2001. – 315 с.
5. Піскун І.П. Безпека життєдіяльності. – Львів, 1996.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни:

"Цивільна оборона"

Мета навчити студентів діям у надзвичайних ситуаціях у мирний і воєнний час; вмінню визначити засоби захисту населення; основам організацій і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих і в осередках ураження, засобам підвищення стійкості роботи об'єктів господарської діяльності.

"Гражданская оборона"

Цель – научить студентов действиям в чрезвычайных ситуациях в мирное и военное время; умению определять средства и способы защиты населения; основам организации и выполнения спасательных и других неотложных работ при ликвидации последствий аварий, катастроф, стихийных бедствий и в очагах поражения; способам повышения устойчивости работы объектов хозяйственной деятельности.

"Civic defense"

Aim – to teach students activities in extrimely situation in peaceful and war time; can determines and methods (ways) to protection of populace; bases of organization and fulfillment saving and other works in liquidation repair, break-down and catastrophe natural disasters and hearth catastrophe; ostentatiously in disaster ways to raise work of objectives household activity.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни і розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

2.1.1. Структура навчальної дисципліни

Призначення: підготовка спеціаліста, магістра	Напря́м, спеціальність освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів. Відповідно ЕС TS – 1,5/54 Модулів – 1 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 54	Напря́м підготовки – 6.140101 „Готельно-ресторанна справа” Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр	Нормативна Рік підготовки – чотві́ртий Семестр – сьомий Аудиторні заняття: Лекції – 4 Практичні – Самостійна робота – 50 Від підсумкового контролю – залік
Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 33 % до 67 %		

2.1.2. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи (за робочими навчальними планами денної форми навчання)

Спеціаль- ність, спеціалі- зація (шифр, абре- віатура)	Всьо го кред ит/ годи ни	Семестр(и)	Години								Екзамен (се-мestr)	Заліки (семестр)
			Аудиторні	у томi числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні семінари	Лабораорні		Контр. роб.	КП/ КР	РГ Р		
6.140101 „ГОТ”	1,5/54	7	4	4	–	–	50	7	–	–	–	7

2.2. Зміст дисципліни

Модуль 1. Цивільна оборона **(1,5 / 54)**
(назва модуля) (кількість кредитів/годин)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах **(0,5 / 18)**
(назва змістовного модуля) (кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.

2. Закон і положення про цивільну оборону України. Її роль, місце і завдання в структурі із забезпечення життєдіяльності населення держави.
3. Організація Цивільної оборони на об'єктах господарської діяльності (ОГД).
4. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.
5. Цивільна оборона зарубіжних країн.

ЗМ 1.2. Організація захисту населення (0,5/18)

(назва змістовного модуля)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

1. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.
2. Інженерний захист населення.
3. Медичний захист.
4. Радіаційно-хімічний захист населення в НС.
5. Організація евакуаційних заходів

ЗМ 1.3 Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях (НС) (0,5/18)

(назва змістовного модуля)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

1. Оцінка радіаційної обстановки.
2. Оцінка хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах.
3. Оцінка інженерної обстановки.
4. Прогнозування та оцінка пожежної обстановки на об'єктах
5. Сутність стійкості роботи ОГД та основні шляхи її підвищення.
6. Рятувальні та інші невідкладні роботи.
7. Життєзабезпечення населення у НС.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/ годин	Форми навчальної роботи				
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	КР	СРС
Модуль 1	1,5/54	4	—	—	7 сем	54
ЗМ 1.1	0,5 / 18	2	—	—		18
ЗМ 1.2	0,5 / 18		—	—		18
ЗМ 1.3	0,5 / 18	2	—	—		18

2.3. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин за спеціальностями спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
ЗМ 1.1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах 1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей. 2. Закон і положення про цивільну оборону України. Її роль, місце і завдання в структурі із забезпечення життєдіяльності населення держави. 3. Організація Цивільної оборони на об'єктах господарської діяльності (ОГД). 4. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.	2
ЗМ. 1.3. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях (НС) 1. Оцінка радіаційної обстановки. 2. Оцінка хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах. 3. Оцінка інженерної обстановки. 4. Сутність стійкості роботи ОГД та основні шляхи її підвищення.	2
Разом	4

2.4. Самостійна навчальна робота студента

(форми самостійної роботи , обсяг у годинах)

Самостійна робота студентів є засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільне від обов'язкових занять час. Дійсна робоча програма передбачає самостійне поглиблене пророблення студентами тем лекційних занять. Обсяг роботи – 54 годин.

Форми самостійної роботи (за змістовними модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1.1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах Огляд основної та додаткової літератури	18	Відповіді на запитання при складанні заліку
ЗМ 1.2. Організація захисту населення Огляд основної та додаткової літератури	18	Відповіді на запитання при складанні заліку
ЗМ 1.3. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях (НС) Огляд основної та додаткової літератури	18	Відповіді на запитання при складанні заліку
Разом	54	

3. ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

3.1. Види та засоби контролю

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
ЗМ 1.1 Опитування при складанні заліку	30
ЗМ 1.2 Опитування при складанні заліку	30
ЗМ 1.3 Виконання контрольної роботи	40
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 - залік	
Всього за модулем 1	100 %

Методи й критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- виконання контрольної роботи;
- складання заліку.

4. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi – Вся база "Законодавство України";	ЗМ 1.1
2. Закон України "Про цивільну оборону України" ВРУ № 2974 XII – К., 1993.	ЗМ 1.2.
3. Положення "Про єдину державну систему запобігання та реагування на НС техногенного та природного характеру" Постанова КМУ № 1198 від 03.08.98 – К., 1998.	ЗМ 1.3
4. Положення "Про класифікацію надзвичайних ситуацій", Постанова КМУ, № 1099. – К., 1998	Модуль 1
5. Цивільна оборона. Підручник / за ред. полковника В.С.Франчука. – Вид. 2-ге, доп. –2001. – 336 с.	Модуль 1
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
6. Демиденко Г.П. Захист об'єктів народного господарства від зброї масового ураження. К., - 1996	ЗМ 1.1
7. Про концепцію захисту населення і теорій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Указ Президента України № 284/94. – К., 1999	ЗМ 1.2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
8. Плакат. Попередити, захистити, врятувати	ЗМ 1.1
9. Плакат. Захист населення при НС	ЗМ 1.2
10. Плакат. Сигнали оповіщення штабу Цивільної оборони	ЗМ 1.3
11. Плакат. Надання першої медичної допомоги.	Модуль 1
12. Плакат. Знати, уміти, допомогти.	Модуль 1
13. Плакат. Попередити, захистити, врятувати	Модуль 1

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ОБУХОВ Станіслав Олексійович

Програма і робоча програма навчальної дисципліни **"Цивільна оборона"**
(для студентів 4 курсу заочної форми навчання напрямку підготовки 6.140101
– "Готельно–ресторанна справа")

Комп'ютерна верстка: *І.О. Храпко*

План 2011, поз. 205 Р

Підп. до друку 28.03.2011 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 0,8

Зам. № 7028

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001